

ganzenbord

wereldoorlog I

Vakje	foto	Wat je moet doen
44	de sector diksmuide	Je wordt afgelost en mag van tweede naar vierde lijn. Ga twee vakjes vooruit.
47	dobbelstenen	Gooi nog een keer of bespreek een Syrië-kaart
50	dodelijk schroot	Je raakt zwaar gewond door rondvliegend schrapnel. Ga twee vakjes achteruit.
52	krijgsgevangen	Je raakt krijgsgevangen maar kunt door hulp van een medespeler nog net ontsnappen. Laat één speler voorgaan.
53	dobbelstenen	Gooi nog een keer of bespreek een Syrië-kaart
54	Post van thuis	Je krijgt via smokkelaars en het neutrale Nederland een brief van je moeder. Ga twee vakjes vooruit.
58	in het water	Je glijdt uit op een gladde passerelle en komt in het water terecht. Ga twee vakjes achteruit om droge kleren.
59	gesneuveld	Je sneuvelt... Ga niet terug naar start. Voor jou is het spel gedaan...
63	Wapenstilstand	Gooi het juiste aantal ogen om naar het feest te gaan en mee te vieren. Als je te veel gooit ga je een paar stapjes terug.

Wat na het spel?

Wat weet jij over WOI in jouw gemeente of stad? Wat is het verhaal van jouw eigen familie in WOI? Ga op zoek! Heel wat informatie en hulp bij je zoektocht vind je:

- Bij de lokale heemkundige kring, archief of dienst cultuur in jouw gemeente of stad
- www.inflandersfields.be
- www.klm-mra.be
- www.forumeerstewereldoorlog.be
- www.woi.be

Dit spel werd ontwikkeld door het Programmasecretariaat 100 jaar Grote Oorlog, mmv de provinciale jeugdienst. Met dank aan de familie Platteeuw voor het dagboek en het Koninklijk Legermuseum Brussel voor de foto's.

Deskundigen herinneringseducatie Programmasecretariaat 100 jaar Grote Oorlog:

Heidi Timmerman (heidi.timmerman@west-vlaanderen.be / middelbaar onderwijs)

Sofie Viaene (sofie.viaene@west-vlaanderen.be / lager onderwijs)

Streekhuis Esenkasteel, Woumenweg 100 - 8600 Diksmuide - t 051 51 94 33

www.1418herdacht.be

ganzenbord wereldoorlog I

west-vlaanderen
de gedreven provincie

spelregels

Dit ganzenbordspel werd ontwikkeld door de provincie West-Vlaanderen. Het werd gekoppeld aan de bezoeken met gids aan de opnamesite van de 'tv-serie In Vlaamse Velden' in Veurne.

Inhoud:

- Spelregels
- Spelbord
- Dagboek Jerome Seynhaeve.
- Stellingenkaarten oorlog Syrië.
- Bij het bordspel worden géén dobbelsteen of pionnen geleverd. Ga zelf creatief aan de slag en maak jouw eigen dobbelsteen en/of pionnetjes. Maak bv. een symbool/figuur/concept die jij associeert met de Eerste Wereldoorlog. Maak er een foto van en mail ze door naar het onderstaande contactadres van het programmasecretariaat '100 jaar Grote Oorlog'. We zijn benieuwd!

De dagboekfragmenten en stellingenkaarten Syrië zijn ook downloadbaar via www.veurne.be

Spelverloop:

Door dagboekfragmenten van Jerome Seynhaeve, een jonge man uit Koolskamp, maak je kennis met de Eerste Wereldoorlog. Door de fragmenten, de foto's en bijhorende spelzettingen probeer je je even in te leven in een aantal situaties, die te maken hebben met het frontleven.

Een paar stellingen bij de foto's met dobbelstenen leggen de link met de oorlog in Syrië. Bij elk van de vakjes met dobbelstenen kun je nog een keer gooien óf even nadenken over de stelling op één van de Syrië-kaarten.

De jongste speler mag eerst gooien. De speler die het eerst een zes gooit begint. Er wordt in wijzerzin verder gespeeld volgens het klassieke ganzenbordsysteem.

Vakje foto

Wat je moet doen

1	ten oorlog	Start
2	leven aan het front	Je eet je buikje rond aan de "Locomotive à soupe" een kookvuur op wielen met schoorsteen, en gaat 2 vakjes vooruit.
4	dobbelstenen	Gooi nog een keer of bespreek een Syrië-kaart
5	abris	Je "abris" (schuilplaats) werd vernield door een bombardement en moet hersteld worden. Ga terug naar vakje 3.
6	Passerellen	Over de passerellen loop je over het water snel naar vakje 12.
9	Vaderlandertjes	Eén van je jutezakjes voor je "Vaderlandertjes" (zandzakjes gevuld met "Vaderlandse aarde") scheurde. Keer terug naar vakje acht.
13	dobbelstenen	Gooi nog een keer of bespreek een Syrië-kaart
14	Schuilen	Je overleefde drie dagen in eerste lijn op amper 20 meter van de Duitse stellingen. Ga onmiddellijk op rust naar Verdun in vakje 16.
18	gasaanval	Je vergat je gasmasker. Ga twee vakjes achteruit.
19	barak	Je houdt even rust in een café in een barak. Sla een beurt over.
23	gekwetst	Je bent gekwetst en wordt geëvacueerd door het Rode Kruis. Ga twee vakjes achteruit.
26	dobbelstenen	Gooi nog een keer of bespreek een Syrië-kaart
27	Vlamingen en Walen	Je spreekt Frans en hebt daardoor een streepje voor bij je oversten. Ga twee vakjes vooruit.
31	bomkrater	Je wordt in je opmars tegengehouden door een bomkrater, wacht op hulp van een medespeler en laat hem voor gaan.
32	biechten	Je gaat even biechten. Je zonden worden vergeven en je mag een vakje vooruit.
35	slapen	Je valt op een verse strozak in slaap. Sla een beurt over.
36	Een bom in bad	Vliegtuigen gooien bommen op je kampement terwijl je een bad neemt. Je kan nog net vluchten naar de schuilplaats, twee vakjes verderop.
37	dobbelstenen	Gooi nog een keer of bespreek een Syrië-kaart
41	Op de vlucht	Je wordt opgehouden door een grote stroom hongerige en uitgeputte vluchtelingen. Ga drie vakjes achteruit.
42	doolhof	Je loopt grandioos verkeerd in de wirwar van loopgraven. Ga terug naar vakje 39

ganzenbord wereldoorlog I

Er kwam een massale vluchtelingenstroom op gang toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. In Syrië vluchten mensen vandaag ook voor de burgeroorlog. Toch zijn er weinig gelijkenissen tussen de vluchtelingen toen en vandaag.

Goed/Fout? Waar?/Niet Waar?
Wat is j ouw mening?

ganzenbord wereldoorlog I

Het is belangrijk dat er solidariteit ontstaat in tijden van oorlog. Belgische vluchtelingen werden in 1914 massaal opgevangen in de buurlanden. De actie Syrië 12-12 zorgt ervoor dat je wel degelijk zelf iets kan doen om mensen te helpen.

Goed/Fout? Waar?/Niet Waar?
Wat is j ouw mening?

ganzenbord wereldoorlog I

Als je 18 jaar bent zoals Jerome, kan je heel goed zelf beslissen of je in de loopgraven wil gaan vechten of niet. Net zoals je vandaag de vrijheid moet hebben om als 18 jarige in Syri  te gaan vechten.

Goed/Fout? Waar?/Niet Waar?
Wat is j ouw mening?

ganzenbord wereldoorlog I

Voedseltekorten in tijden van oorlog treffen zowel soldaten als burgers. Rebellen in Syri  krijgen wel voedselhulp, maar geen wapens. Dit is jammer want zo kunnen ze nooit een dictator als Assad ten val brengen.

Goed/Fout? Waar?/Niet Waar?
Wat is j ouw mening?

ganzenbord wereldoorlog I

Britten vonden op 13 april 2013 een bewijs dat er chemische wapens gebruikt werden in Syri . De Duitsers gebruikten op 22 april 1915 voor het eerst chloorgas. Deze manier van oorlogsvoering is gruwelijk en kan niet.

Goed/Fout? Waar?/Niet Waar?
Wat is j ouw mening?

ganzenbord wereldoorlog I

Cathy Janssens, vroedvrouw bij Artsen Zonder Grenzen, probeerde met de beperkte mogelijkheden die ze had vrouwen te laten bevallen in een ziekenhuis in Syri . Haar grootste frustratie was als er jonge kinderen binnenkwamen, die gestorven waren of ernstig verwond. Onschuldige slachtoffers waren er gelukkig niet in WOI.

Goed/Fout? Waar?/Niet Waar?
Wat is j ouw mening?

*Dagboek van
Ons Vluchtelingsleven
en
Ons Soldatenleven*

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Jerome Seynhaeve

dagboek van Ons Vluchtelingsleven en Ons Soldatenleven

jerome Seynhaeve

De dagboekfragmenten hieronder zijn een vrije bewerking van het dagboek van Jerome Seynhaeve, voor het ganzenbord WOI, uitgegeven door de provincie West-Vlaanderen.

Vakje 1

ten Oorlog - dagboek van Jerome

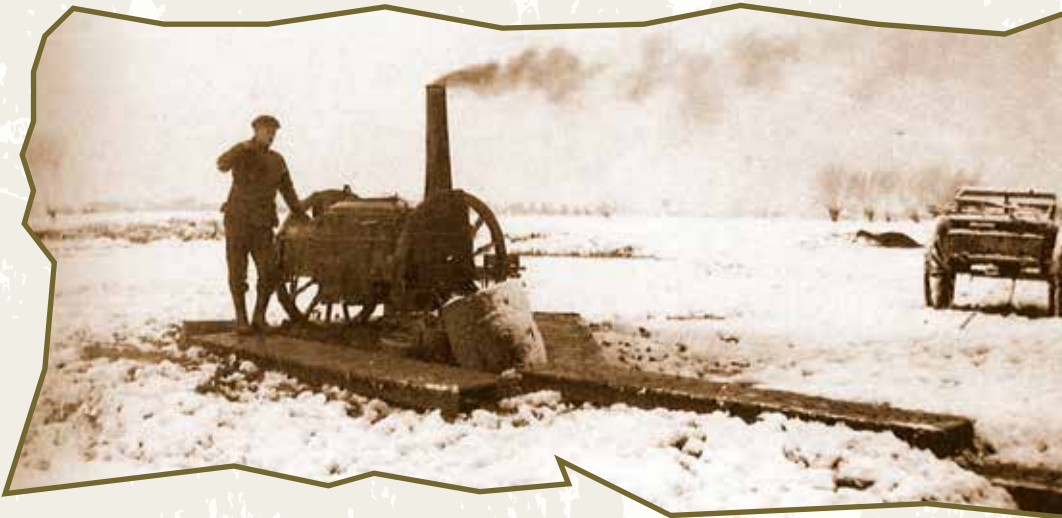
... in de warme zomernacht van 4 augustus 1914 werd de stilte verstoord door klokkengelui. De klagende tonen van de noodklok galmden over de velden en wouden. Alsof ze beseften dat een dreigend gevaar in aantocht was, huilden de honden en kraaiden de hennen. In alle huizen kwam er leven en beweging: 'Welke verschrikkelijke dingen toch, t'is oorlog'. Alleen de zon trok zich van de oorlog niks aan. De boer bleef van de akker weg, de oogstwagens bolden niet over de velden, de paarden bleven op stal. Niemand dacht aan het werk. Iedereen haastte zich naar het dorp of schoolde samen op de hoek van de straat. Vrouwen trokken met hun man of zonen die hun oproepingsbevel hadden gekregen, naar het station. Zonen kregen van hun moeders een laatste zegen en zoen. Huilende vrouwen jammerden over hun man die vertrekken moest. Wenende kinderen vroegen een laatste kruisje aan hun vader ...

Vakje 2.

Leven aan het front - brief van René aan zijn broer Jerome

... de eerste nacht blijven we in de eerste lijn. 's Nachts moeten we allemaal op wacht staan. We wandelen heen en weer en mogen wat praten of roken, maar moeten wel alert blijven voor de vijand. Na twee nachten werden we rond 10u 's avonds afgelost en mochten we naar de tweede lijn. Daar mochten we 's nachts slapen en werkten we aan het herstellen van de loopgraven en de loopbruggen. Alles gebeurde zo stil mogelijk, want de Duitsers zaten niet ver. De volgende twee nachten mochten we vertrekken uit de tweede lijn om uit te rusten. Daar deden we niks anders dan eten en slapen! ...

Vakje 5.

abris - dagboek van Jerome

... het was middernacht toen we in de tweede lijn aanbelden. Enkele minuten later zaten we in de 'abris' of schuilplaats. Om binnen te komen moesten we op handen en voeten door het slijk kruipen. We konden er niet rechtop staan. Iedere abris had twee openingen, waarvoor een zak of een stuk deken ging. Onze slaappleaats was echt akelig. In het stro krioelde het van de luizen en er hing een stank om van te walgen. Het was verboden om overdag de abris te verlaten, maar er was een opening in de lijn geschoten en we wilden toch Diksmuide eens zien, dat op 400 meter van ons lag. Er bleef niets meer over dan een puinhoop van het arme Diksmuide ...

Vakje 6.

Passerellen - brief van René aan zijn broer Jerome,

... zo trokken we weer vooruit, tot we voor een 'passerel' kwamen te staan. Een passerel is een loopplank die 75cm breed is. De plankjes liggen dwars over twee balkjes en tussen de plankjes is een ruimte van 5 cm. De passerellen liggen overal verspreid over velden, weides en water. Op de passerellen moet je goed oppassen, want hier en daar zijn er plankjes gebroken en je kan er gemakkelijk met je voet in vastzitten. Op veel plaatsen zijn de passerellen stuk geschoten en liggen er grote granaatputten. Wanneer je in zo'n put tuimelt, raak je er heel moeilijk uit ...

Vakje 9.

'Vaderlandertjes' vullen en ander werk aan het front - dagboek van Jerome

... als de compagnie 's nachts moest gaan werken aan het front, dan was dat bijna nog erger dan op een voorpost zitten. We hadden er heel veel gekwetsten. We moesten de openingen vullen die in de verdediging geschoten waren. We legden passerellen aan en maakten grachten om het water weg te leiden. Ook moest de compagnie nu en dan 'pinnekensdraad' (prikkelraad) spannen. Dat was heel gevaarlijk. We moesten heel vaak vluchten zodra de Duitsers ons hoorden kloppen. De kogels floten rond onze oren. Af en toe kregen we een lading handgranaten over ons heen en dan moesten we op handen en voeten door het water en slijk terug kruipen naar onze voorpost ...

Vakje 14.

Bombardement aan de IJzer - dagboek van Jerome

... we trokken met onze compagnie naar de eerste lijn recht tegenover Diksmuide. De Duitsers zaten over de IJzer op niet minder dan dertig meter. De eerste nacht werden we twee uur lang beschoten. Het bombardement was verschrikkelijk. Op sommige ogenblikken was het alsof het hele front in brand stond. Niemand mocht naar de abris, want de Duitsers zouden kunnen aanvallen. Het was vreselijk om te zien hoe een 'torpille' in de IJzer viel en daarbij een massa water over ons heen gooide. Toen de Duitsers ophielden met schieten waren we allemaal nat tot op het vel. Als bij mirakel hadden we geen doden of gekwetsten. Na drie dagen mochten we op rust naar het kamp van Verdun ...

Vakje 18.

Gasaanval in de loopgraven - dagboek van Jerome

... onze lijn werd onder vuur genomen. De granaten knalden rondom onze abris. We zaten midden in de duisternis. We probeerden verschillende keren licht aan te steken,

maar telkens werd het gedoofd. Door het onophoudelijk ontploffen van bommen en granaten stond onze abris te schudden en te beven. Als er een granaat op zou vallen, dan gingen we zeker verpletterd of levend begraven worden onder de brokstukken. In minder dan tien minuten stond de abris vol rook. Het was er om te stikken. Opeens hoorden we de klaroenen. Iedereen greep naar zijn gasmasker. De Duitsers beschoten ons met gas. Het bombardement was met volle geweld uitgebarsten. Het gebrom van de kanonnen, het ontploffen van bommen, torpillen en granaten deden de lucht weergalmen. Over het hele front hing een dampkring van rook, poeder en gas, die onze lijn in volle duisternis zette. Iedereen was bang... Voortdurend liepen brancardiers snel voorbij om hier of daar gekwetsten te gaan verbinden. Na twee uur en een half hield het schieten plots op en werd alles weer stil. De klaroenen lieten horen dat alle gevaar voor gas voorbij was. We deden ons gasmasker af, kropen naar buiten om te kijken welke schade het bombardement aangericht had ...

Vakje 19.

Barakken bachten het front - Brief van René aan Jerome

... het is niet te geloven hoe alles in zo'n korte duur kan veranderen. Toen we in 1914 van de IJzer naar Duinkerke trokken, was de streek niet zo dicht bewoond. Nu is de hele streek 'bachten het front' als een stad. Overal staan barakken, de meeste zijn bewoond door soldaten, maar er zijn ook heel veel vluchtelingen ...

Vakje 23.

gekwetst: brankaard in niemandsland - dagboek van Jerome

... op 2 april ging de compagnie voor drie dagen naar de eerste lijn. In de voormiddag was het aangenaam weer. De zon scheen helder en verspreidde een aangename warmte. We lagen rustig in onze abris te slapen. Opeens hoorden we klaroengeschal

van aan de Duitse zijde, we gingen even kijken wat er ging gebeuren. Te midden van een doodse stilte bleven de klaroenen spelen. Diep aangedaan bleven we luisteren alsof er iets bijzonders ging gebeuren. Traag en treurig speelden de klaroenen voort, bijna betoverend. Opeens zagen we aan de Duitse zijde een vrouw verschijnen, helemaal in het wit gekleed. Daarna kwam er een soldaat met een grote vlag van het Rode Kruis. Daarna een dokter en nog een soldaat, die een brankaard (draagberrie) droeg. Halverwege het "niemandsland", de ruimte tussen onze linie en de Duitse linie, bleven ze staan. De vrouw en de dokter knielden neer. Na tien minuten stonden ze terug recht en hadden een gekwetste of dode in de armen. Voorzichtig legden ze hem op de brankaard. Alle vier keerden ze zich naar onze linie en groetten ons. Daarna namen ze de brankaard voorzichtig op en keerden terug naar hun lijn. Nog één keer werden de klaroenen gespeeld. Alles werd weer stil, en onder de indruk keerden we naar onze abris terug ...

Vakje 27.

Vlamingen en Walen - brief van René aan Jerome

... sinds ik hier ben, heb ik al veel rondgereisd. Overal waar je komt, in de winkels, herbergen,... word je aangesproken in het Vlaams. In het kantonnement, op het exercisieplein (waar de oefeningen gehouden worden) en in de kantine, hoor je Vlaams. Hier zijn er nog niet zoveel Walen. Veel frontsoldaten zeggen: 'De Walen komen niet naar hier. Het deugt hier niet voor hen. Zij bezetten liever postjes die niet zo gevaarlijk zijn.' Ik geloof wel dat ze daarin gelijk hebben. Achter het front, buiten het bereik van de Duitse kanonnen, zijn acht op de tien posten bezet door Waalse soldaten ...

Vakje 31.

Krater en granaatputten - dagboek van Jerome

... we moesten door modder, water, obusputten en 'pinnekensdraad'. Het ergste waren de Duitse mitrailleurs die regelmatig het terrein bezaaiden met kogels. We trokken vanuit onze linie vooruit in groepjes van tien man. Dat gebeurde heel vaak 's nachts en niemand mocht een woord zeggen. Om samen te blijven, hadden we het volgende bedacht: we hadden een lang touw dat we allemaal vasthielden. Wanneer iemand in een granaatput tuimelde, dan voelden we dat aan het trekken van het koord. Dan hielpen we de sukkelaar er terug uit. Nat van kop tot teen trok hij dan verder naar de eerste lijn voor drie dagen ...

Vakje 32.

Biechten - brief van René aan Jerome

... de hele namiddag, tijdens onze tocht naar het front, is de eerwaarde aalmoezenier (pastoor) bij ons. Iedereen die wil kan biechten. De aalmoezenier maakt er niet veel problemen van en in een oogwenk zet hij ergens langs de graskant een biechtgelegenheid op. Heel snel is de biecht afgenomen en trekken we welgezind naar het front. Er zijn er hier ook die daar mee lachen, maar ze moeten dat maar weten. Het is elk voor zich om uit te maken wat ze het beste vinden ...

Vakje 35.

Slapen in de loopgraven - brief van René aan Jerome

... wanneer we naar het front moeten, is dat altijd 's nachts. We doen dat omdat de vijand ons niet zou kunnen zien en we niet zouden worden beschoten door de kanonnen. In de namiddag is er wel veel beweging bij onze compagnie. De strozakken waar de soldaten op slapen moeten uitgeschud worden en dan moet de barak nog gekuist worden. Daarna wordt alles gereed gemaakt. De soldaten bekijken wat ze willen meedoen naar het front. Dat wordt in een ransel gestopt en wat ze teveel hebben laten ze achter ...

Vakje 36.

Een bom in bad - dagboek van Jerome

... de eerste dagen dat ik aan het front was, moest de tiende compagnie naar bad, dat maar een paar honderd meter van onze barakken was. Terwijl ze zich aan het wassen waren, daagden plots Duitse vliegtuigen op. Die gooiden verschillende bommen op de badplaatsen en verschrikt vluchtten de soldaten weg. Jammer genoeg waren er ook veel die niet meer konden vluchten en dood of gewond bleven liggen. Mijn compagnie die uit de loopgrachten kwam en nog in bed lag, sprong bij het horen van die verschrikkelijke ontploffingen uit bed en vluchtte in hun hemd of onderbroek naar de dichtst bijgelegen verschanslijnen. Bij ieder kamp of kantonnement lagen verschanslijnen, om bij gevaar een schuilplaats te gaan zoeken ...

Vakje 41.

Vluchten naar Veurne - dagboek van Jerome

... in Pervijze gingen we richting Veurne. Op de grote baan Diksmuide-Veurne was er een zee van volk. Zover ons oog kon reiken, zagen we niets anders dan vluchtelingen en soldaten: vaders met de kruiwagen en met wat huisgerief er op; moeders met een kind op de arm; mannen zwaar beladen met pak en zak; vrouwen met soms drie, vier en meer kinderen die aan hun rokken hingen; jongens met een zak op de rug; grotere kinderen met een stootkar waarop soms een zieke of een bejaarde uitgestrekt lag; een priester beladen met zware reiszakken; nonnen met hele scholen weeskinderen; zusters met oude vrouwen en mannen,.... Die massa trok langzaam en in grote wanorde naar Veurne toe. Tussen die menigte van vele tienduizenden vluchtelingen boorden de rijen soldaten, voertuigen en kanonnen, die zich naar het front begaven zich met moeite een weg. Aan rusten dacht niemand, ondanks de grote vermoeidheid. De honger, pijn en angst joegen de mensen vooruit. Iedereen wou het dreigende oosten ontvluchten. Vanuit die richting kwam het gebrom van de kanonnen. Een grote brand zette het oosten in een vuurgloed. Nu en dan draaiden we ons om, om even naar het oosten te staren. Met bevende stem stelden we ons de vraag: 'Wat zou er met hen gebeurd zijn?'. In Veurne stonden de vluchtelingen zo dicht op elkaar, dat het bijna onmogelijk was om verder vooruit te komen. Velen wisten niet wat ze wilden: hier de gebeurtenissen afwachten of Frankrijk binnentrekken. We waren vastbesloten onze reis voor te zetten. Daarom moesten we ons door die wemelende massa een weg banen. Het lukte ons de stad te doorkruisen en de baan naar Adinkerke te bereiken ...

Vakje 42.

front als doolhof - brief van René aan Jerome

... de sector van Diksmuide had een sterke verdediging. Vanaf de eerste lijn tot een uur achter het front, was het een echt doolhof. Het was een spinnenweb van verdedigingslijnen, loopgrachten, verbindingsgrachten, piketlijnen, ondersteuningslijnen, hulpposten, Rode Kruisposten, steunposten en bevoorradingsposten. Je moest er de weg goed kennen. Voor iemand die Frans kon lezen was het goed, overal waren aanwijzingen, waarop te lezen stond naar waar de lijn liep. Later, toen de Vlaamse beweging in volle bloei was, werden die Franstalige aanwijzingen door de soldaten in stukken geslagen, en de overheid liet nieuwe bordjes plaatsen in de twee landstalen ...

Vakje 44.

Sector Diksmuide - brief van René aan Jerome

... de sector van Diksmuide is bekend als de slechtste plaats aan het front. Als er een regiment naar het front moet, dan gaan die soldaten niet altijd naar de voorste lijn. Een regiment is verdeeld in drie bataljons en ieder bataljon heeft drie compagnies. Een bataljon gaat naar de eerste en tweede lijn en blijft daar twee of drie dagen, een tweede bataljon ligt in derde en vierde lijn en het derde bataljon ligt in piket. Het bataljon dat in piket is, ligt bijna altijd gelogerd in barakken op een paar uren van de eerste lijn. De bataljons moeten elkaar daarbij voortdurend aflossen ...

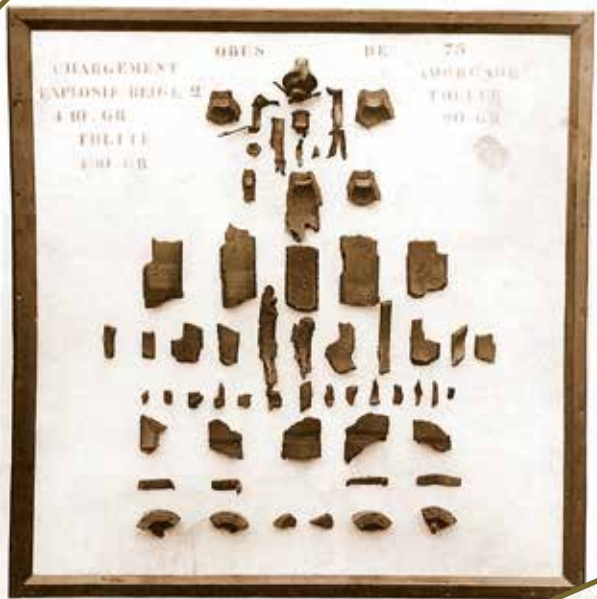

Vakje 50.

Dodelijk schroot - dagboek van Jerome

... de dag verliep goed, de Duitsers waren stil en braaf en deden alsof ze niet meer leefden, maar dat duurde niet lang. Rond vier uur in de namiddag lagen de soldaten in hun abris te roken en kaart te spelen. Opeens was er een geweldige ontploffing, alles in onze abris lag door elkaar geworpen.

Snel kropen de soldaten op handen en voeten naar buiten om te zien wat er gebeurd was, maar toen een tweede granaat ontplofte vluchtte iedereen snel terug naar binnen. De stukken aarde en steen vielen tot in onze abris. Torpillewerpers, bommen, granaten en kanonnen, alles spuwde nu vuur en vlam. Een stortregen van ijzer en staal ontplofte in een moordend geraas op ons ...

Vakje 52.

Krijgsgevangenen - dagboek van Jerome

... het is meer dan één keer gebeurd dat groepjes soldaten in plaats van in hun linie, bij de vijand terecht kwamen. Dan waren ze zonder het te weten hun linie voorbij gegaan. Dat gebeurde ook met de Duitsers. Ik was een keer op een voorpost toen we rond middernacht lawaai hoorden. We hielden ons stil en gereed om te schieten. Opeens zagen we drie mannen op ons afkomen, recht naar onze post. Van zodra ze in onze voorpost waren, grepen we ze vast. Het waren drie Duitsers die met eten en koffie naar hun posten moesten en zo verdwaald waren dat ze zonder het te weten bij ons belandden ...

Vakje 54.

Goed aangekomen aan het front - brief van René aan Jerome

Beste broeder,

Ik ben goed aangekomen op het front. Ik heb nu weinig tijd om veel te schrijven, binnen enkele dagen ga ik u een lange brief sturen, met mijn reisverhaal. Mijn innige en eerbiedige groeten aan de familie Le Bris, vele groeten en complimenten aan André en aan al mijn vrienden. Ziehier mijn adres; René Seynhave, 2 Kompanie, 2 Bataljon, 9de Linierregiment. Een warm handdruk van aan de IJzerboorden,

Uw broeder, René

Vakje 58.

aan het waterfront - dagboek van Jerome

... soms gebeurde het dat het veel regende en het water tot boven de passerellen stond. Dan werden er nieuwe loopbruggen op gelegd. De abris werd versterkt met ijzeren koepels en met zakjes aarde om het wat droger te houden. In de eerste en tweede linies was het niet mogelijk om iets te verrichten. Van zodra de Duitsers zagen dat er iets was veranderd op onze linie, begonnen ze het te bombarderen tot alles er in gruis en helemaal vernield bijlage ...

Vakje 59.

Gesneuveld - dagboek van Jerome

Beste vriend,

Helaas, het is droevig nieuws dat ik u melden moet aangaande uw broeder René.

René stond op luisterpost van elf tot twaalf ure. René had juist gedaan met eten, opeens hooren wij een gewerschot weergalmen, gevolgd van een gil, wij spoeden ons naar René en vonden hem, liggende ten gronde, het bloed vloeide geweldig uit eene gapende wonde in het hoofd, seffens namen wij René op en droegen hem in den voorpost en vandaar naar ons eerste lijn.

Den Eerwaarde Aalmoezenier kwam spoedig toegelopen, om René te biechten en het H.Oliesel te geven, intusschen was den dokter ook bij gekomen, maar hij kon René geen hulpe bieden de wonde was doodelijk, hij heeft nog een ure geleefd. Het was rond een ure in de namiddag toen René den geest gaf, tot de laatste minut is hij bij zijn volle verstand gebleven, zijn laatste woorden die hij gesproken heeft waren: ... schrijf het naar mijn broeder. Het is van uit den bloemmolen dat René geschoten werd, René is begraven in Adinkerke en ligt op het militaire kerkhof van Adinkerke. Alles wat uw broeder bij hem had, berust bij het roodkruis. Ik heb ook in de begraafing geweest, er waren vele Coolscampenaars.

Een vriend van uw broeder,
Jean Rotsaert.

Vakje 63.

Wapenstilstand - dagboek van Jerome

... toen ik terugkeerde in Oostkamp was de compagnie terug naar Oedelem. Op 9 november kregen we vijf dagen verlof. In de nacht van 11 op 12 november verspreidde het nieuws zich bliksemsnel: 'Het is wapenstilstand!' De oorlog was gedaan. Officieren en soldaten juichten en jubelden en trokken al dansend en springend door de straten. Geschrokken deden de mensen vensters of deuren open, maar bij het vernemen van het blijde nieuws, brak het feestgewoel snel los: 't Is wapenstilstand, 't is vrede!' Als een bende wilden stormden we de ene straat in en de andere uit. De bazin van de herberg moest stormenderhand bier tappen en in minder dan een uur lagen er veel soldaten zo zat als een Zwitser op de grond. De volgende morgen, op 12 november, werd het nieuws verder verspreid over de hele de wereld ...

Deskundigen herinneringseducatie Programmasecretariaat 100 jaar Grote Oorlog:

Heidi Timmerman (heidi.timmerman@west-vlaanderen.be / middelbaar onderwijs)

Sofie Viaene (sofie.viaene@west-vlaanderen.be / lager onderwijs)

Streekhuis Esenkasteel, Woumenweg 100 - 8600 Diksmuide - t 051 51 94 33

www.1418herdacht.be